

SORUN söyleyelim

Sevgili Bilim Çocuk Okurları,

Hepimiz, çevremizde olan bitenleri, canlıların özelliklerini, uzayın derinliklerinde neler olduğunu, besinlerin yararlarını, makinelerin nasıl çalıştığını ve daha milyonlarca konuyu anlamak ve öğrenmek için istek duyarız. İşte, anlamak ve öğrenmek istediğiniz soruların yanıtlarını araştırarak bu köşede yayımlıyoruz. Yanıtını merak ettiğiniz tüm sorularınızı aşağıdaki adrese gönderebilirsiniz.

TÜBİTAK, Bilim Çocuk Dergisi Sorun Söyleyelim Köşesi
Atatürk Bulvarı No: 221 Kavaklıdere 06100 Ankara

Sevgili Bilim Çocuk,
Bazı insanlar gündüzleri yıldızları
gördüklerini iddia ediyorlar. Ben buna
inanmadım; ama bir de size sormak
istedim. Beni aydınlatırsanız çok
sevinirim.

Ergül Öztürk/Ergenekon İlköğretim Okulu/7-A Bornova/İzmir

Yıldızlar gündüzleri ancak belli koşullarda
görülebilirler. Tam güneş tutulması sırasında,
hava önemli ölçüde karardığından
gezegenler ve parlak yıldızlar ortaya çıkar.
Bunun dışında, sabah hava aydınlanmaya yeni
başladığında ya da Güneş battıktan bir süre
sonra hava henüz aydınlıkken parlak yıldızlar
görülebilir. Güneş gökyüzündeyken, yıldızlar
olmasa da, gezegenlerden Venüs ve Jüpiter'i
çıplak gözle görmek olası. Özellikle Venüs,
çok parlak bir gezegen olduğu için çok daha
rahat görülebilir. Eğer Venüs'ün
gökyüzündeki yerini yaklaşık olarak bilerseniz
bunu çok daha rahat yapabilirsiniz. Bir
dürbün, gezegeni görmenizi önemli ölçüde
kolaylaştırır. Ayrıca Ay, parlaklığı sayesinde
gündüzleri de kolaylıkla gözlenebilir. Yıldızlara
gelince, aslında gündüzleri görebildiğimiz,
hatta parlaklığıyla gözümüzü alan bir yıldız
var: Güneş.

Sevgili Bilim Çocuk Dergisi,
Ben yanardağların nasıl oluştuğunu ve bir süre
sonra da neden ve nasıl söndüklerini merak
ediyorum.

Fatma Bingül/Gümüşova/Düzce

Dünya'mız, tıpkı bir yap-boz gibi, bir dizi levhayla kaplıdır.
Kıtalar bu levhaların üzerinde yer alır. Ne var ki kalınlıkları
20-200 km arasında değişen bu levhalar sürekli hareket
halindedir. Levhalar, kimi yerlerde, örneğin Güney
Amerika'nın batı kıyılarında, birbirlerine doğru hareket
ederler ve biri ötekinin altına dalar. Bir levhanın ötekinin
altına daldığı "dalma-batma" bölgelerinde levhaların
birbirlerine sürtünmesinden dolayı kayaçlar ergimeye
başlar, magma oluşur. Bu magma, yeryüzüne doğru
yükselir. İşte kimi yanardağlar bu dalma-batma
bölgelerinde oluşurlar. Başka yerlerdeyse, örneğin Atlas
Okyanusu'nda, levhalar birbirlerinden uzaklaşırlar.
Buralarda da yeraltından yükselen magma soğuyarak yeni
yerkabuğu oluşturur. Bundan başka, bir levhanın,
magmanın yükseldiği bir "sıcak nokta" üzerinden yavaşça
hareket etmesiyle zamanla bir dizi yanardağ oluşur.
Hawaii Adaları bunlara iyi örnektir. Bir yanardağın zamanla
sönmesinin nedeniyse, onun derinliklerinde artık
magmanın toplanmamasıdır.